

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «Χρυσόμαλλο Δέρας»

«Την ώρα της επιβίβασης λες και είχα πάει 70 χρόνια πίσω κι είχα βρεθεί σε μια προκουμαία μιας ιωνικής πόλης, την ώρα που έφευγαν οι πρόσφυγες. Η αίσθηση ήταν μιας απόλυτης κατάρρευσης, μιας τρομερής και τελικής ήττας. Εκείνη την στιγμή τελείωνε ιστορικά η ελληνική παρουσία»

‘Διδάκτωρ σύγχρονης ιστορίας κ. Βλάσης Αγτζίδης’

Η περασμένη δεκαετία είχε χαρακτηριστεί από τις διάφορες κρίσεις ανα τον κόσμο κυρίως σε οικονομικό επίπεδο. Και πράγματι είδαμε μεγάλες οικονομικές δυνάμεις να αντιμετωπίζουν σοβαρά πρόβλημα χρέους. Για παράδειγμα οι Ηνωμένες Πολιτείες ακόμα και σήμερα το χρέος τους είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό. Όμως και άλλες χώρες με ηγετικό χαρακτήρα αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα π.χ Γαλλία. Τα παραλείπόμενα από την προηγούμενη δεκαετία τα βλέπουμε ακόμα και σήμερα. Σε αυτή την δεκαετία όμως το οικονομικό έχει μεταωπιστεί και την θέση του πλέον την έχει πάρει το προσφυγικό – μεταναστευτικό. Και αυτό είναι το πρόβλημα το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίσει η παγκόσμια κοινότητα.

Οι προεκτάσεις του είναι σοβαρές και σημαντικές και αφορούν όλους μας, ακόμα και εμάς εδώ στην Αυστραλία που ζούμε μακριά από τον τόπο εξελίξεων των γεγονότων. Γεγονότα όπως η τρομοκρατία στο Παρίσι, ο τρόμος για βομβιστική επίθεση στο Βέλγιο ή στη Γερμανία αλλά και ότι ακριβώς συμβαίνει στα σύνορα Ελλάδας Σκοπίων. Η τελευταία εξέλιξη ήρθε για να ενισχύσει αυτό τον τρόπο με την κατάρριψη του ρωσικού μαχητικού από την τουρκική αεροπορία. Ναι όλα αυτά είναι σημαντικά και πολύ επικίνδυνα αλλά δεν έχουν πάψει ποτέ κατά την διάρκεια της ιστορίας. Και για να αντιληφθούμε το μέγεθος, εμείς σήμερα αλλά και προχθές αλλά και τον περασμένο μήνα ή χρόνο, ζούμε μιά και μόνο στιγμή της ιστορίας. Οι άνθρωποι είμαστε ένα πεπερασμένο είδος που ζούμε την καθημερινότητα μας μέσα σε ένα πολύ μικρό χρονικό πλαίσιο. Γιατί τώρα τα γράφω αυτά. Γιατί πολύ απλά ξεχνάμε και μάλιστα ξεχνάμε εύκολα.

Η ελληνική σύγχρονη ιστορία είναι τόσο άγνωστη. Βαλκανικοί πόλεμοι, μικρασιατική καταστροφή, Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και μετά.....

Και τα παραδείγματα τα οποία μπορούμε να αντλήσουμε μέσα από αυτήν πολλά. Γνωρίζετε ότι και η Ελλάδα δέχθηκε έλληνες υπήκοους σαν πρόσφυγες; Αλλά ας πάμε στις αρχές της δεκαετίας του 90 και συγκεκριμένα το 1993. Με την κωδική ονομασία «Χρυσόμαλλο Δέρας» ονομάστηκε η επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε πριν από ακριβώς 22 χρόνια (Αύγουστος 1993) για τον απεγκλωβισμό των Ελλήνων του Πόντου που ζούσαν στην ευρύτερη περιοχή γύρω από το Σοχούμι της Γεωργίας. Υπήρξε η μεγαλύτερη στρατιωτική επιχείρηση της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας. Ήταν μια ναυτική εκστρατεία που στέφτηκε από απόλυτη επιτυχία.

Χαρακτηρίστηκε η πιο μεγάλη μέχρι τότε προσπάθεια ευρωπαϊκού κράτους, για την εκκένωση πολιτών από εμπόλεμη ζώνη. Το όλο εγχείρημα ήταν ιδέα της τότε υφυ-

Το πλοίο VISCOUNTESS στο Σοχούμι

πουργού Εξωτερικών Βιργινίας Τσουδερού. Όπως ο Βενιζέλος το 1919 οργάνωσε την μεταφορά των πολυπαθών Ελλήνων του Πόντου και φρόντισε για την εγκατάστασή τους στη περιοχή της Μακεδονίας, ώστε να τονωθεί εκεί το ελληνικό στοιχείο, έτσι και η κ. Τσουδερού σχεδίαζε την εγκατάσταση των Ελλήνων της Αμπχαζίας και της Γεωργίας στη Θράκη.

Ο Καύκασος, που ιστορικά υπήρξε σημαντικός χώρος μυθολογικής αναφοράς αλλά και κοιτίδα πολλών λαών, υπήρξε συγχρόνως και μια πολυεθνική περιοχή που γεννούσε διαχρονικά ένταση και συγκρούσεις. Η μετάβαση από την πολυεθνική ενιαία Σοβιετική Ένωση, στα μετασοβιετικά κράτη δεν ήταν καθόλου εύκολη υπόθεση. Κατά την περίοδο της διάλυσης στις αρχές της δεκαετίας του '90, η νεαρή Γεωργία επιδεικνύοντας έναν ακραίο εθνικισμό ήρθε σε ανοιχτή αμφισβήτηση της αυτόνομης υποστάσης της Οσετίας, της Αμπχαζίας και της Ατζαρίας. Αποτέλεσμα ήταν οι διαδοχικοί πόλεμοι, πρώτα με τους Οσετίνους και στη συνέχεια με τους Αμπχαζίους.

Στη δίνη των πολέμων αυτών θα βρεθεί κι η ελληνική κοινότητα στο Σοχούμι, η πιο ανθηρή πόλη των Ελλήνων του σοβιετικού Πόντου. Οι εκκλήσεις των απανταχού ομογενών, αλλά και των ποντιακών οργανώσεων στην Ελλάδα είχαν ενταθεί με αποκορύφωμα το συλλαλητήριο που έγινε στην Αθήνα την άνοιξη του '93, έξω από το Ελληνικό Κοινοβούλιο όπου συγκεντρώθηκαν πέντε χιλιάδες πόντιοι και ζητούσαν την άμεση απομάκρυνση των Ελλήνων από την Αμπχαζία. Η κυβέρνηση αποφάσισε τότε να προχωρήσει σε επιχείρηση απεγκλωβισμού, αμέσως μόλις θα το επέτρεπαν οι συνθήκες. Ακολουθώντας βήμα-βήμα το χρονικό της επιχείρησης φαίνεται ξεκάθαρα η σπουδαιότητα και το μέγεθος του εγχειρήματος, το οποίο ουσιαστικά ξεκίνησε από το Φλεβάρη του '93 κι ενώ οι εμφύλιες συγκρούσεις ήταν σε εξέλιξη.

Κατά ευνοϊκή συγκυρία στις 27/7/93 υπεγράφη μεταξύ των αντιμαχόμενων η Συμφωνία του Σότσι για τον τερματισμό του πολέμου. Η συμφωνία δεν τηρήθηκε αλλά δόθηκε η ευκαιρία στην Ελλάδα να οργανώσει την επιχείρηση απεγκλωβισμού. Τα μέλη της ελληνικής αποστολής όταν κατά-

φεραν να μεταβούν στο Σοχούμι (31/7/93), αντίκρισαν μια πόλη χωρίς ηλεκτρικό και νερό, χωρίς τρόφιμα, από την οποία ο μισός πληθυσμός είχε φύγει. Τίποτε δεν θύμιζε την πανέμορφη πόλη της Μαύρης Θάλασσας.

Εκεί ο Αδάμης Μητσοτάκης (πρόεδρος στο Εθνικό Ίδρυμα Υποδοχής και Αποκατάστασης Αποδήμων και Παλινοστούτων Ομογενών Ελλήνων), συνάντησε έναν ηλικιωμένο Πόντιο, άνω των 90 ετών, ο οποίος θυμόταν έναν Κρητικό που είχε πάει εκεί πριν πολλά χρόνια και μάζευε τους πόντιους. Ήταν ο Καζαντζάκης. Του είπε δε χαρακτηριστικά: «Σε εκείνο το καράβι δεν πρόλαβα να μπω, αλλά σε τούτο θα 'μω ...». Στη συνέχεια στήθηκε ένα αυτοσχέδιο «Προξενείο» στο σπίτι του ομογενούς Φίλιππου Τυρκίδη, στο κεντρικό Σοχούμι και ταχτοποιούσε τα ταξιδιωτικά έγγραφα 1.484 ατόμων. Πολλοί είχαν διαβατήρια που έγραφαν: «Βασίλειον της Ελλάδος» και τα οποία κρατούσαν ως Ευαγγέλιο. Και δεν ήταν λίγοι αυτοί που εξορίστηκαν κι άλλοι έχασαν τη ζωή για αυτά τα διαβατήρια.

Ο Ελληνικός Στρατός εκλήθη να σχεδιάσει μια ειδική επιχείρηση απεμπλοκής Ελλήνων που ζούσαν εκεί θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν σαν όμηροι, όχι φυσικών προσώπων, αλλά των συγκυριών των εμφύλιων συρράξεων στην περιοχή εκείνη. Στις 9/8/93 επέπλευσε από τον Πειραιά το ΕΓ/

Ο γερο-λυράρης παίζει το λυππηρό θρήνο της Αλώσης, καθώς το πλοίο με τους πρόσφυγες περνάει από τα Στενά

Χάρτης της περιοχής

ΟΓ VISCOUNTESS M. της Marlines S.A. του εφοπλιστή Παναγιώτη Μαραγκόπουλου, ο οποίος λέγεται ότι για το ταξίδι αυτό δεν δέχθηκε να αποζημιωθεί. Στο πλοίο επέβαιναν 20μελής ομάδα Πεζοναυτών των Ο.Υ.Κ. ως πλήρωμα, -οι οποίοι είναι εφοδιασμένοι με ναυτικά φυλλάδια. Σύμφωνα με το σχέδιο, το VISCOUNTESS M., θα κατέπλεε στο λιμάνι του Σοχουμί το ίδιο πρωί και θα έπρεπε να αποπλεύσει πριν νυχτώσει.

Η επιβίβαση των ομογενών μας, παρά τις ανησυχίες των τοπικών αξιωματούχων, εξελίχθηκε σύμφωνα με το σχέδιο χάρις στην βοήθεια των στελεχών του ΓΕΕΘΑ και των πεζοναυτών. «Την ώρα της επιβίβασης λες και είχα πάει 70 χρόνια πίσω κι είχα βρεθεί σε μια προκουμαία μιας ιωνικής πόλης, την ώρα που έφευγαν οι πρόσφυγες. Η αίσθηση ήταν μιας απόλυτης κατάρρευσης, μιας τρομερής και τελικής ήττας. Εκείνη την στιγμή τελείωνε ιστορικά η ελληνική παρουσία» θυμάται ο διδάκτωρ σύγχρονης ιστορίας κ. Βλάσης Αγτζίδης, που συμμετείχε στην επιχείρηση. Η επιβίβαση των 1.013 ομογενών είχε τελειώσει γύρω στις 5:00 μ.μ. Το πλοίο απέπλευσε αμέσως. Την ώρα δε που έκλεινε ο καταπέλτης του, «έκλεινε» ο κύκλος κι ενός πολιτισμού 140 ετών σε εκείνη τη γωνιά του Εύξεινου Πόντου.

Την επόμενη μέρα το πλοίο με τους Έλληνες του Πόντου άφησε την Μαύρη Θάλασσα και εισήλθε στο Βόσπορο. Ήταν μια γλυκιά ηλιόλουστη μέρα όταν κάποια στιγμή φάνηκε καθαρά το επιβλητικό περίγραμμα της Αγίας Σοφίας. Στο πρυμίο κατάστρωμα ένας ηλικιωμένος λυράρης έπιασε τη λύρα του. Έπαιξε και τραγούδησε το σκοπό της Αλώσης. Η συγκίνηση κι οι συμβολισμοί που ξεχείλιζαν εκείνη την ώρα έφεραν ένα κόμπο στο λαμό. «Το πλοίο λοιπόν αυτό με τους πρόσφυγες, ήταν ουσιαστικά τα υπόλοιπα της Μικρασιατικής καταστροφής που δεν είχε ακόμη τελειώσει. Ακόμη και το 1993 ο ελληνισμός κατέβαζε πρόσφυγες μπροστά από την Αγία Σοφία προς τη βαλκανική Ελλάδα». θα πει χαρακτηριστικά ο κ. Αγτζίδης.

‘Όπως καταλαβαίνετε αυτή είναι η πραγματική σύγχρονη ιστορία των Ελλήνων και όχι η κακή συγκυρία της οικονομικής κρίσης στην οποία βρίσκεται.